

Ricard Lamote de Grignon

(1898-1962)

SIMFONIA CATALANA

per a Orquestra Simfònica

I. Moderato - Allegro p. 7

II. Molto adagio p. 46

III. Prestísimo p. 62

IV. Allegro vivo – Allegro maestoso p. 85

E370

mostra - muestra
sample

Simfonia Catalana

L'any 1948, Ricard Lamote de Grignon va tornar a Barcelona després d'una llarga estada a València en companyia del seu pare que havia estat desplaçat a la capital llevantina en acabar la guerra. De retorn a la seva ciutat, es va instal·lar en un pis de la Travessera de Dalt. Els següents deu anys els va dedicar principalment a la composició i a la docència, ja que no serà nomenat sotsdirector de l'Orquestra Municipal fins el 1957. El mateix any del retorn va publicar el tractat *Síntesis de técnica musical* i va reemprendre la composició d'una de les partitures que havia deixat a mitges abans del forçat exili: l'obra simfònico-coral *Enigmes* amb la que rebria el Premi Ciutat de Barcelona l'any 1951. Un altre treball simfònic d'aquesta època va ser l'orquestració de les *Tres sonates del Pare Soler*, que va enllestir a finals de 1949. Però la primera obra de grans dimensions que va plantejar-se plenament després de l'etapa valenciana va ser la *Simfonia Catalana*, enllestida segons consta al manuscrit entre els mesos de maig i juliol de 1950, i dedicada al Marquès de Lozoya.

Segons el mateix autor: "És una obra d'arquitectura clàssica, d'àmplies proporcions, el seu contingut és netament romàntic. Presenta des del principi fins al final una ininterrompuda línia melòdica, més o menys derivada de la nostra lírica popular, que dona origen, especialment al quart moviment, a les més variades combinacions contrapuntístiques. El tema coral que inicia la simfonia exposat pels trombons, després d'aparèixer notablement transformat en múltiples pàgines, adquireix el màxim relleu als últims compassos de l'obra, en ser entonat per la veu brillant del metall clar, en lluminós raig sonor".

Es tracta, efectivament, d'una obra grandiosa, d'uns 40 minuts de durada, estructurada en quatre moviments, amb una instrumentació generosa i alhora plena de detalls. El nom de "catalana" es justifica pel caràcter d'alguns moments de l'obra, d'un color pròpiament català, i per les cites de músiques populars del darrer moviment. Les melodies es desenvolupen d'una forma molt original, gens previsible, i destaca tant la presència d'harmonia modal com una riquesa contrapuntística brillant.

A la documentació consultada hi consten tres interpretacions de l'obra amb el propi compositor al podi; l'estrena de la **Simfonia catalana** es va celebrar al Palau de la Música Catalana el 26 d'octubre de 1956. La segona audició va ser el 16 de desembre d'aquell mateix any i la tercera, l'11 de juny de 1961. L'endemà de l'estrena, Zanni signava a La Vanguardia una crítica on s'hi podia llegir: "**La Sinfonía no causa un momento de fatiga. Lejos de ello, se impone siempre a la atención y, desde luego, a la aprobación. Ricardo Lamote, que la dirigió con cariño y pericia, y la orquesta, impecable en su nada fácil labor, escucharon sostenidos y calurosos aplausos**". Recentment ha estat interpretada en tres ocasions més, dues el 1998 i una el 2010 sota la batuta de Salvador Brotons.

David Puertas Esteve
Músic i periodista

Ricard Lamote de Grignon i Ribas neix a Barcelona el 1899. Fill de Joan Lamote de Grignon i Bocquet, director i compositor de renom internacional que exercí una gran influència sobre la vocació i l'educació del seu únic fill. Realitza els seus estudis musicals al Conservatori del Liceu i a l'Acadèmia Marshall de Barcelona. Quan tenia 20 anys entra a formar part de les orquestres Simfònica de Barcelona i la del Gran Teatre del Liceu. Inicia la seva carrera com a compositor amb la col·lecció de peces per a piano, *Engrunes*. El 1930 entra com a director de l'Orquestra Simfònica de Girona i dos anys més tard guanya per oposició la plaça de subdirector de la Banda Municipal de Barcelona. Els avatars de la Guerra Civil l'obliguen a desplaçar-se a València treballant com a subdirector de l'orquestra d'aquesta ciutat al costat del seu pare, fundador i director d'aquesta formació. De retorn a la seva ciutat natal i sense deixar de compondre en cap moment, reb diversos encàrrecs de músiques per a pel·lícules de les que se'n comptabilitzen més d'una vintena així com un gran nombre de col·laboracions diverses en programes radiofònics. Finalment el 1957 aconsegueix el nomenament com a subdirector de l'Orquestra Municipal de Barcelona al costat del seu bon amic Eduard Toldrà.

La seva obra consta bàsicament d'obres simfòniques com *Facècia* (1936) que obtingué el Premi Juli Garreta el 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic*: (1936), *Tres Sonates del Pare Soler o Simfonia Catalana* (1950), entre d'altres, així com *Concierto Mágico*, música per a la pel·lícula del mateix nom i *Tríptico de la Piel de Toro*, ambdós per a piano i orquestra. Ballets com *El Rusc*, estrenat al Gran Teatre del Liceu, *Somnis* (1929) o *Un Prat* dedicat al seu "pare i mestre", també un *Divertiment* (1936), ballet per a orquestra de jazz simfònic. Òperes de gran format com *La Cabeza del Dragón* (1939) estrenada el 1959, amb llibret de Val·le-Inclán, i de cambra com *Le Petit Chaperon Vert* amb text francès de Marià Camí, o *Màgia*, amb llibret propi, estrenada el 1952 i l'òpera infantil *La Flor* estrenada el 1934 i interpretada en diverses ocasions. També trobem poemes simfònics com *Enigmes* que obté el Premi Ciutat de Barcelona l'any 1950 així com la seva obra pòstuma *El Càntic dels Càntics* finalitzada abans de la seva mort el 1962. En la seva música vocal hi destaquen obres per a veu i piano sobre poemes de Carner, Maragall i d'altres i també peces corals com el *Romance del Caballero* i l'harmonització de cançons tradicionals. Conté també obra per a piano, i diverses obres per a diverses formacions instrumentals com son *Toccata*, Premi Santa Llúcia 1957 de Joventuts Musicals; *Goya, sis peces desagradables per a deu solistes* i el conjunt de petites peces per a diversos grups de vent titulades *Miniatures*, destinades com a exercicis previs als assajos per als instrumentistes de l'Orquestra de València.

Notes sobre l'edició

1. A la partitura hi ha passatges sense les indicacions de dinàmica en alguns o en tots els instruments que hi intervenen. En aquesta edició hem optat per ser fidels a l'original manuscrit de l'autor. Entenem que aquestes dinàmiques que hi manquen es poden interpretar seguint el context de cada passatge.

2. En el primer moviment hi hem deixat indicada una repetició que s'inicia al c11 (un compàs després del [1] d'assaig) i que va fins el c125 inclòs. Hi ha una casella de 1ª repetició des del c107 i una de 2ª per continuar a partir del c126. En aquest passatge s'indica "sense repetició" segurament de la mà del mateix compositor car el material original no ha estat utilitzat durant quasi mig segle. També al primer moviment hi ha un passatge amb la indicació de "salta", que va des del c355 ([33] d'assaig) fins al c363, suggerint de saltar del c354 directament al c364. A la present edició no hi ha cap indicació al respecte.

3. En el quart moviment hi ha una indicació de "salta" que va des del c29 ([3] d'assaig) fins el c36 inclòs (quatre compassos abans del [4] d'assaig) que tampoc hem fet constar en aquesta edició.

4. A la partitura manuscrita, a més a més de les indicacions originals de tempo n'hi ha d'altres afegides posteriorment amb tota seguretat pel propi autor i que hem volgut mantenir en aquesta edició car creiem que són aclaridores per a una millor interpretació de l'obra.

Josep M. Serracant i Jesús Ventura

Orchestrazione

<u>Strumenti</u>	<u>Abbr.</u>
3 Flauti	Fl.
Flauto III anche Piccolo I	Picc.
Flauto II anche Piccolo II	
3 Oboi	Ob.
2 Clarinetti in si b	Cl.
1 Clarinetto basso	Cl. B.
2 Fagotti	Fg.
1 Contrafagotto	C. Fag.
4 Corni in Fa	Cor.
2 Trombe in C	Trba.
3 Tromboni	Tbne.
1 Tuba	Tuba
Timpani	Timp.
2 Percussioni	Perc.
Campanelli, Piatto (c.b.), Tam-tam, Sonagli piccoli, Cassa (s.b.), Triangolo ed Gran Cassa. s.b.: senza bordone c.b.: con bacchetta	
1 Celesta	Cel.
2 Arpe	Arpe
la 2 ^a ad. libitum	
Violini I ed II	VI.
Viole	Vle.
Violoncelli	Vc.
Contrabbassi	C.b.

SIMFONIA CATALANA

I

Ricard Lamote de Grignon

(1899-1962)

Moderato

Piccolo / Flauto III
Flauto I
Flauto II
Oboe I
Oboe II
Oboe III
Clarinetto I in sib
Clarinetto II in sib
Clarinetto basso
Fagotto I
Fagotto II
C. fagotto

Moderato

Corni I-III in Fa
Corni II-IV in Fa
Tromba I in C
Tromba II in C
Trombone I
Tromboni II-III
Tuba
Timpani

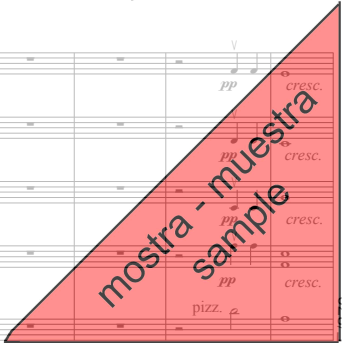
Percussione Campanelli

Celesta

2 Arpe (la 2ª ad lib.)

Moderato

Violini I
Violini II
Viole
Violoncelli
C. bassi

1 Allegro (♩ = 120)

17

Picc. /Fl. III

Fl. I

Fl. II

Ob. I

Ob. II

Ob. III

Cl. I

Cl. II

Cl. b.

Fag. I

Fag. II

C. Fag.

1 Allegro (♩ = 120)

Cor. I-III

Cor. II-IV

Trba. I

Trba. II

Tbne. I

Tbni. II-III

Tuba

Timp.

Perc.

Cel.

Arpe

1 Allegro (♩ = 120)

17

VI. I

VI. II

Vle.

Ve.

Cb.

44 3

Picc. /Fl. III

Fl. I *solo*

Fl. II

Ob. I

Ob. II

Ob. III

Cl. I *solo*

Cl. II

Cl. b.

Fag. I

Fag. II

C. Fag.

3

Cor. I-III

Cor. II-IV

Trba. I

Trba. II

Tbne. I

Tbni. II-III

Tuba

Timp.

Perc.

Cel.

44 3

Arpe

VI. I *stacc.*

VI. II *div.* *IV c.*

Vle. *div.* *unis.* *pizz.*

Vc. *f*

Cb. *arco*

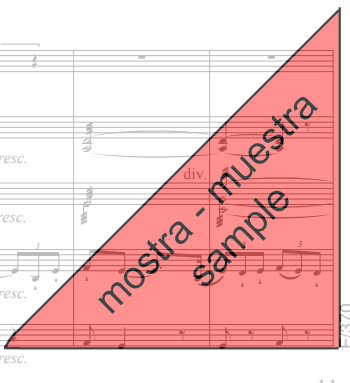

58

Picc. /Fl. III
Fl. I
Fl. II
Ob. I
Ob. II
Ob. III
Cl. I
Cl. II
Cl. b.
Fag. I
Fag. II
C. Fag.
Cor. I-III
Cor. II-IV
Trba. I
Trba. II
Tbne. I
Tbni. II-III
Tuba
Timp.
Perc.
Cel.
Arpe

58

VI. I
VI. II
Vle.
Vc.
Cb.

Sinfonía Catalana

En 1948, Ricard Lamote de Grignon regresó a Barcelona tras una larga estancia en Valencia en compañía de su padre que había sido desplazado a la capital levantina al acabar la guerra. De regreso a su ciudad, se instaló en un piso de la Travessera de Dalt. Los siguientes diez años los dedicó principalmente a la composición y a la docencia, ya que no será nombrado subdirector de la Orquesta Municipal hasta 1957. En el mismo año del regreso publicó el tratado **Síntesis de técnica musical** y reemprendió la composición de una de las partituras que había dejado a medias antes del forzado exilio: la obra sinfónico-coral **Enigmas** con la que recibiría el Premio Ciudad de Barcelona el año 1951. Otro trabajo sinfónico de esta época fue la orquestación de las **Tres sonatas del Padre Soler**, que acabó a finales de 1949. Pero la primera obra de grandes dimensiones que se planteó plenamente después de la etapa valenciana fue la **Sinfonía Catalana**, lista según consta en el manuscrito entre los meses de mayo y julio de 1950, y dedicada al Marqués de Lozoya.

Según el mismo autor: «Es una obra de arquitectura clásica, de amplias proporciones, su contenido es netamente romántico. Presenta desde el principio hasta el final una ininterrumpida línea melódica, más o menos derivada de nuestra lírica popular, que da origen, especialmente en el cuarto movimiento, a las más variadas combinaciones contrapuntísticas. El tema coral que inicia la sinfonía expuesto por trombones, después de aparecer notablemente transformado en múltiples páginas, adquiere el máximo relieve en los últimos compases de la obra, al ser entonado por la voz brillante del metal claro, en luminoso rayo sonor».

Se trata, efectivamente, de una obra grandiosa, de unos 40 minutos de duración, estructurada en cuatro movimientos, con una instrumentación generosa ya la vez llena de detalles. El nombre de “catalana” se justifica por el carácter de algunos momentos de la obra, de un color propiamente catalán, i por las citas de música popular del último movimiento. Las melodías se desarrollan de una forma muy original, nada previsible, y destacan tanto la presencia de armonía modal como una riqueza contrapuntística brillante.

En la documentación consultada constan tres interpretaciones de la obra con el propio compositor en el podio; el estreno de la **Sinfonía Catalana** se celebró en el Palau de la Música Catalana el 26 de octubre de 1956. La segunda audición fue el 16 de diciembre de ese mismo año y, la tercera, el 11 de junio de 1961. Al día siguiente del estreno, Zanni firmaba en La Vanguardia una crítica donde se podía leer: «La Sinfonía no causa un momento de fatiga. Lejos de ello, se impone siempre a la atención y, desde luego, a la aprobación. Ricardo Lamote, que la dirige con cariño y pericia, y la orquesta, impecable en su nada fácil labor, escucharon sostenidos y calurosos aplausos». Recientemente ha sido interpretada en tres ocasiones más, dos en el año 1998 y otra en 2010, bajo la batuta de Salvador Brotons.

David Puertas Esteve
Músico y periodista

Ricard Lamote de Grignon i Ribas nace en 1899 en Barcelona. Hijo de Joan Lamote de Grignon i Bocquet, director y compositor de renombre internacional que influirá en la vocación y educación de su único hijo. Realiza sus estudios musicales en el Conservatorio del Liceo y en la Academia Marshall ambas de Barcelona. Con 20 años entra a formar parte como violoncelista en la Orquesta Sinfónica de Barcelona y en la Orquesta del Gran Teatro del Liceo. Inicia su carrera como compositor con la colección de piezas Engrunes, para piano. En 1930 entra como director de la Orquesta Sinfónica de Girona y dos años más tarde gana por oposición la plaza de subdirector de la Banda Municipal de Barcelona. Los avatares de la Guerra Civil le llevan a desplazarse a Valencia trabajando como subdirector de la Orquesta de esta ciudad al lado de su padre, fundador y director de dicha formación. De retorno a su ciudad natal y sin dejar de componer en ningún momento, recibe varios encargos de música para películas de las que se contabilizan más de veinte así como gran número de colaboraciones en programas radiofónicos. Finalmente, en 1957 consigue el nombramiento como subdirector de la Orquesta Municipal de Barcelona al lado de su buen amigo Eduard Toldrà.

Su obra consta básicamente de obras sinfónicas como *Facècia* (1936) que obtendría el premio Juli Garreta en 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic*: 1936, *Tres Sonates del Pare Soler o Simfonia Catalana* (1950), entre otras, así como *Concierto Mágico*, música de la película del mismo nombre y *Tríptico de la Piel de Toro*, ambas para piano y orquesta. Ballets como *El Rusc*, estrenado en el Gran Teatro del Liceo, *Somnis* (1929) o *Un Prat* dedicado a su “padre y maestro” y también *Divertiment* (1936) para orquesta de jazz sinfónico. Óperas de gran formato como *La Cabeza del Dragón* (1939) estrenada en 1959, con libreto de Valle-Inclán, y de cámara como *Le Petit Chaperon Vert*, con texto francés de Marià Camí o *Màgia*, con libreto propio, estrenada en 1952 y una ópera infantil *La Flor* estrenada en 1934 e interpretada en varias ocasiones. El poema sinfónico *Enigmes* obtiene el Premio Ciutat de Barcelona en 1950 así como su obra póstuma *El Càntic dels Càntics* finalizada antes de su muerte en 1962. De su música vocal destacan obras para voz y piano sobre poemas de Carner, Maragall entre otros así como piezas corales como Romance del Caballero, y la armonización de canciones tradicionales. Contiene también pequeñas obras para piano y varias piezas para conjuntos instrumentales diversos como son *Toccata*, Premio Santa Llúcia, 1957 de Juventudes Musicales, la obra *Goya*, *Seis piezas desagradables para diez solistas*, y un conjunto de piezas para grupos diversos de viento titulados *Miniatures*, destinadas como ejercicios previos a los ensayos para los instrumentistas de la Orquesta de Valencia.

Simfonia Catalana ('Catalan Symphony')

In 1948 Ricard Lamote de Grignon returned to Barcelona following an extended period of residence in Valencia with his father, who was among those displaced in this coastal city at the close of the war. Upon returning to his native Barcelona, he moved into a flat on Travessera de Dalt. He then went on to dedicate the next ten years of his life to composing and teaching, not being appointed sub-conductor of the Municipal Orchestra until 1957. In the year of his return, he published the essay with the title 'A Summary of Musical Technique' and finished composing one of the scores he had left unfinished before his forced exile: the choral symphony *Enigmes* ('Enigmas'), for which he would later receive the City of Barcelona Prize, in 1951. Another symphonic work from this period was the orchestration of *Tres Sonates del Pare Soler* ('Three Sonatas by Pare Soler'), which he finished in late 1949. However, the first large-scale work produced well after his Valencian period was the *Simfonia Catalana* ('Catalan Symphony'), which he completed, according to indications found on the manuscript itself, between May and July 1950 and dedicated to Marquès de Lozoya.

In the words of the composer: "It is a piece with a classical architecture, ample proportions, [and] its content is wholly romantic. From start to finish, it features an uninterrupted melodic line, derived to a greater or lesser extent from our folk lyricism, which, especially in its fourth movement, gives rise to the most varied counterpoint combinations. The choral theme, played by trombone and heard in the opening bars of the symphony, and after being notably transformed in subsequent pages, reaches its maximum expression in the final bars of the score, given form through the strident voice of clear metal, in a luminous ray of sound".

Essentially, what we have here is a magnificent piece of music some 40 minutes in duration and structured into four movements; one with a generous instrumentation while at the same time being full of detail. That the piece's title includes the qualifier "Catalan" is justified by the nature of some moments found within it, moments of a uniquely Catalan flavour, as well as by the refrains of folk music present in the final movement. The melody lines have been developed in a way that is highly original, unpredictably so, and both the presence of modal harmony and its brilliant counterpoint wealth stand out in equal measure.

In the documentation consulted, three performances of this piece are listed as having the composer holding the baton. The first, the debut performance of the **Catalan Symphony**, was held at the Palau de la Música Catalana on 26th October 1956. The second was given on 16th December of the same year, and the third on 11th June 1961. The day after the debut performance, Zanni wrote a review for *La Vanguardia* newspaper, saying the following: "*The Symphony does not cause any moment of fatigue. Quite the opposite, it sustains one's attention and, above all, approval at every turn. Ricardo Lamote, who conducted the piece with great care and skill, and the orchestra, impeccable in its not inconsiderable feat, were greeted with prolonged and heartfelt applause*". It has recently been played on three other occasions, twice in 1998 and once in 2010 under the baton of Salvador Brotons.

David Puertas Esteve
Musician and journalist

Ricard Lamote de Grignon i Ribas was born in Barcelona in 1899. Son of Joan Lamote de Grignon i Bocquet, the conductor and composer of international renown, who influenced the vocation and education of his only child. He completed his musical education at the Conservatorio del Liceo and the Academia Marshall, both in Barcelona. At the age of 20, he joined the Orquesta Sinfónica de Barcelona and Orquesta del Gran Teatro del Liceo as a cellist. His first composition was the collection of pieces for piano, *Engrunes*. In 1930 he became the conductor of the Orquesta Sinfónica de Girona and two years later he successfully applied for a post as assistant conductor of the Banda Municipal de Barcelona. The vicissitudes of the Civil War prompted him to move to Valencia where he worked as assistant conductor of the city's orchestra alongside his father, the orchestra's founder and conductor. On his return to his hometown, after continuing to compose, he received several music commissions for over twenty films, and a large number of collaborations on radio programmes. Finally, in 1957, he was appointed as assistant conductor of the Orquesta Municipal de Barcelona alongside his good friend, Eduard Toldrà.

His work consists basically of symphonic works like *Facècia* (1936) which was awarded the Juli Garreta prize in 1938, *Dos Petits Poemes*, *Cartell Simfònic* (1936), *Tres Sonates del Pare Soler* or *Simfonia Catalana* (1950), among others, and *Concierto Mágico*, music for the film of the same name and *Tríptico de la Piel de Toro*, for both piano and orchestra. Ballets like *El Rusc*, first performed at the Gran Teatro del Liceo, *Somnis* (1929) or *Un Prat*, dedicated to his "father and maestro" and *Divertiment* (1936) for symphonic jazz orchestra. Large-scale operas like *La Cabeza del Dragón* (1939), first performed in 1959, with libretto by Valle-Inclán, and chamber operas like *Le Petit Chaperon Vert*, with French text by Marià Camí, or *Màgia*, whose libretto he wrote himself, first performed in 1952, and a children's opera, *la Flor*, which premiered in 1934 and was performed again on several occasions. The symphonic poem *Enigmes* won the Premio Ciutat de Barcelona in 1950, as did his posthumous work *El Càntic dels Càntics*, completed before his death in 1962. His vocal music included works for voice and piano on poems by Carner and Maragall, among others, and choral pieces like *Romance del Caballero*, and the harmonisation of traditional songs. He also wrote small works for piano and several pieces for different instrumental ensembles like *Toccata*, which was awarded the Premio Santa Llúcia, 1957 de Juventudes Musicales, the work *Goya*, *Six unpleasant pieces for ten soloists*, and a series of pieces for different wind ensembles entitled *Miniatures*, designed as pre-rehearsal exercises for the instrumentalists of the Orquesta de Valencia.

Notas sobre la edición

1. En la partitura original se encuentran algunos pasajes sin indicaciones de dinámica en algunos o en todos los instrumentos que intervienen. En la edición hemos optado por ser fieles al original manuscrito del autor. Entendemos que dichas dinámicas eludidas pueden ser interpretadas siguiendo el contexto de cada pasaje.

2. En el primer movimiento hemos mantenido indicada una repetición que se inicia en el c11 (un compás después del 1 de ensayo) y que llega hasta el c125 incluido; con una casilla de 1ª repetición desde el c107 y una de 2ª para seguir a partir del c126. En este pasaje se indica “*sense repetició*” (sin repetición) seguramente de la mano del propio compositor, puesto que el material original no se ha utilizado durante casi medio siglo. También en el primer movimiento hay un pasaje con la indicación de “salta”, que va desde el c355 (33 de ensayo) hasta el c363, sugiriendo saltar del c354 directamente al c364. En la presente edición no hay ninguna indicación al respecto.

3. En el cuarto movimiento hay una indicación de “salta” que va desde el c29 (3 de ensayo) hasta el c36 incluido (cuatro compases antes del 4 de ensayo) que tampoco hemos incorporado en esta edición.

4. En la partitura manuscrita, además de las indicaciones originales de tempo se encuentran otras añadidas posteriormente con toda seguridad por el propio compositor y que hemos querido mantener en esta edición por creer que son esclarecedoras en pos de una mejor interpretación de la obra.

Josep M. Serracant i Jesús Ventura

Notes for this edition

1. There are passages of the score without any indications as to dynamics for some or all of the instruments written in. In this edition we have opted to respect the composer's original manuscript. We feel that these missing dynamics can be played in relation to the context of each passage.

2. In the first movement we have left indications for a repeat which begins in b11 (one bar after rehearsal no 1) and continues until b125, inclusively. There is a 1st repeat box from b107 and a 2nd repeat box to continue from b126. This passage is marked “without repeats” in what is surely the writing of the composer himself, for the original material has not been used for nearly half a century. Also in the first movement there is a passage marked with ‘skip’, from b355 (rehearsal no 33) to b363, suggesting a jump from b354 directly to b364. In this edition we do not make such a suggestion.

3. In the fourth movement there is a passage marked “skip” which runs from b29 (rehearsal no 3) to b36 inclusively (four bars before rehearsal no 4) which we have also left out of this edition.

4. In the original manuscript, besides the original indications for tempo, others have been added later in all likelihood by the composer himself, and we have endeavoured to replicate these in this edition, since we feel them to be conducive to a better performance of the piece.

Josep M. Serracant and Jesús Ventura